

*Styl i stylizacja językowa według Krystyny Pisarkowej**

TADEUSZ SZCZERBOWSKI**

CITATION: Szczerbowski T., Styl i stylizacja językowa według Krystyny Pisarkowej, „*Stylistyka*” XXXII: 23–33, <https://doi.org/10.25167/Stylistyka32.2023.2>

Indywidualne formy ekspresji językowej określane mianem *stylistyka* (USJP) były od dawien dawna w centrum uwagi Krystyny Pisarkowej. Być może zainteresowanie tą problematyką rozbudził lub wzmocnił sam Zenon Klemensiewicz, autor zajmujących rozważań o stylu osobniczym (Klemensiewicz 1946). Wprawdzie według Stanisława Urbańczyka (1994: 7) „stylistyka jest w twórczości Pisarkowej dróżką boczną”, jednak bynajmniej nie marginalną. Krystyna Pisarkowa „«od zawsze» łączy analizę składniową ze stylistyczną” (Kałkowska 2010: 416). Godny uwagi pogląd wyraził Stanisław Gajda:

W naukowym dziele Profesor Krystyny Pisarkowej znaczące miejsce zajmują dokonania, którym można przypisać określenie *stylistyczne*. Przypadają one na czas nie tylko dla stylistyki szczególnie istotny. Z latami siedemdziesiątymi – osiemdziesiątymi XX w. wiąże

---

* Sam pomysł napisania artykułu na ten temat zawdzięczam Stanisławowi Gajdzie, który w korespondencji prywatnej z lutego 2021 roku poinformował mnie o swoich planach dotyczących opracowania „Słownika biograficznego stylistyki słowiańskiej”.

** <https://orcid.org/0000-0002-1808-3831>, Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Polska, tadeusz.szczerbowski@up.krakow.pl

się bowiem w naukach humanistycznych i w językoznawstwie tzw. przełom poststrukturalistyczny, który stopniowo zmienia oblicze stylistyki. W Polsce znaczący wkład Profesor K. Pisarkowej w ten przełom jest ewidentny (Gajda 2021: 137).

Tytuły niektórych prac Krystyny Pisarkowej sygnalizują wprost problematykę będącą przedmiotem niniejszych rozważań: *Funkcje i sposoby stylizacji językowej u Sławomira Mrożka* (Pisarkowa 1965), *Stylizacja językowa w prozie Jana Stoberskiego* (Pisarkowa 1969), *O płynności granicy między strukturą składniową i stylistyczną* (Pisarkowa 1986b), *Z pragmatycznej stylistyki, semantyki i historii języka. Wybór zagadnień* (Pisarkowa 1994c), *Funkcje i sposoby stylizacji językowej Mrożka po trzydziestu latach* (Pisarkowa 1995a) oraz *O stylu* (Pisarkowa 1995b).

Wiele jest jednak prac, które wprawdzie w tytule nie mają bezpośrednich odniesień do stylu, stylizacji i stylistyki, jednak owe zagadnienia poddają wnikliwej analizie na materiale językowym, głównie dzieł literackich i tekstów mówionych. Mam na uwadze takie publikacje jak np.: *Rewolucja w składni czy maniera interpunkcji?* (Pisarkowa 1966), *Pierożki leniwe dla dowcipnych, czyli heca hecą* (Pisarkowa 1970), *Jak i z czego śmieją się studenci: Fama, konkurs kabaretów* (Pisarkowa 1971), *Składnia rozmowy telefonicznej* (Pisarkowa 1975b), *Wylizanki polskie* (Pisarkowa 1975c), *Odchylenie twórcze w języku potocznym* (Pisarkowa 1978), *Jak się tytułujemy i zwracamy do drugich* (Pisarkowa 1979), *O komunikatywnej wartości uszkodzenia reguły* (Pisarkowa 1987), *Jeszcze Polska nie zginęła. Język i recepcja* (Pisarkowa 1990a), *O kodach współczesnej liryki krajowej: szkic* (Pisarkowa 1990b), *O jajcach w „Manifeście” Barańczaka* (Pisarkowa 1991), *Die Codes der polnischen Lyrik der achtziger Jahre* (Pisarkowa 1992a)¹, *Język okrągły jak pomarańcza* (Pisarkowa 1992b), *O pułapce „Miłości”, jabłku i śmierci* (Pisarkowa 1994b), *Nic dwa razy – czyli piosenka z morałem* (Pisarkowa 1997a), *„Erotyk” Zbigniewa Herberta w przekładzie* (Pisarkowa 1997b), *Pragmatyka przekładu. Przypadki poetyckie* (Pisarkowa 1998a), *To jest ów owoc – „Brewniarz” Zbigniewa Herberta* (1999a), *Tajemnica bliskości* (Pisarkowa 2002), *„Wszelki wypadek” – między wersami Wisławy Szymborskiej* (Pisarkowa 2003a), *Eurydyka Czesława Miłosza. Podpowiedzi dla tłumacza* (Pisarkowa 2004) i *Gramatyka Jana Pawła II* (Pisarkowa 2005). Zwieńczeniem jest wy-

---

¹ Walery Pisarek (2010: 14) napisał o tej książce: „[...] nasycony polską romantyczną wrażliwością stylistyczną niemieckojęzyczny tom *Die Codes der polnischen Lyrik der achtziger Jahre*”.

dana pośmiertnie niedokończona monografia *Rachunek sumienia jako zadanie tłumacza* (Pisarkowa 2012).

Warto jeszcze wspomnieć o recenzjach Krystyny Pisarkowej, np. książki Barbary Sandig *Stilistik – Sprachpragmatische Grundlegung der Stilbeschreibung* (Pisarkowa 1980) i monografii Wenera Holly'ego *Imagearbeit in Gesprächen* (Pisarkowa 1981). Niektóre recenzje (Pisarkowa 1998b, 2003b) zawierające erraty są ponadto lekcjami stylistyki praktycznej języka polskiego.

Współczesnego czytelnika prac Krystyny Pisarkowej zaskakuje zarówno Jej swoisty naukowo-zmysłowy język, daleki od nużącej monotonii, jak i unikanie nadmiernego teoretyzowania. „Zauważmy, jak widoczna w jej twórczości, wspomniana na początku tych rozważań jest obecność «ja» mówiącego z całym bagażem indywidualnej metody *przymrużonego oka* w bardzo naukowym wywodzie” (Nowotna 2021). Krystyna Pisarkowa jako autorka nie stara się zdominować swoich odbiorców, wręcz odwrotnie – poszukuje z nimi dialogu: opiera się na empirii, analizie tekstów. Sama nie tworzy zbyt wielu nowych terminów, doskonale zdając sobie sprawę, że często są one jedynie nowymi wersjami czy nazwami starych pojęć, a przemianowanie problemów, wprowadzające zwykle jedynie chaos terminologiczny, niekoniecznie służy ich rozwiązywaniu. Obce terminy zawsze starała się tłumaczyć zgodnie z duchem języka polskiego, np. ang. *performative act* to akt wykonawczy (Pisarkowa 1976), niem. *Imagearbeit* i ang. *face work* to praca nad wzajemnymi wyobrażeniami partnerów (dialogu) o sobie (Pisarkowa 1981).

Na zaproszenie Stanisława Gajdy (ówczesnego redaktora „Stylistyki”) do dyskusji na temat: *Styl? Moje dzisiejsze rozumienie stylu* napisała Krystyna Pisarkowa tekst skromnie zatytułowany *O stylu* (Pisarkowa 1995b), w którym w istocie przestawiła rozważania na inne tory. Podkreśliła bowiem, że wyraz *styl* – nie tylko w języku polskim² – funkcjonuje jako predykat wartościujący wykonanie: *w wielkim (dobrym, złym) stylu, bez stylu, bezstylowy i niestylowy*. Sama też 23 lata wcześniej w artykule *Zenon Klemensiewicz (1891–1969): materiały i szkice do portretu* napisała: „To bardzo nie w stylu Klemensa” (Pisarkowa 1972: 201)³.

---

² Por. np. niem. *er hat Stil*, ang. *She certainly has a style*, ang. *in great/grand/fine etc style*, wł. *in grande stile* (Szczerbowski 2002).

³ Klemens to przydomek Jej Mistrza – Profesora Zenona Klemensiewicza.

Stwierdzenie, że *styl* to predykat wartościujący⁴, mogłoby wzbudzić niepokój metodologiczny oparty na przekonaniu, że wyraz oceniający nie może mieć statusu terminu. Jednakże jest to jedynie jedno z wielu sposobów użycia słowa *styl*, a ze względu na bogatą tradycję badawczą rezygnacja z terminu *styl* nie wydaje się konieczna, zwłaszcza gdy przedmiotem badań jest uroda języka (Pisarkowa 1994c: 11). Uroda zaś bywa zdeterminowana kulturowo. Jako ilustrację zmieniających się kanonów piękna podawała Krystyna Pisarkowa (2000: 206) swoim studentom i doktorantom przykład z dzieła Bronisława Malinowskiego (1929: 252), który pisał, iż mieszkańcy Wysp Trobrianda specjalnie barwią na czarno swoje zęby korzeniem mangrowca, gdyż właśnie poczernione zęby⁵ uchodzą tam za atrybut urody.

Jako prekursorkę pragmatyki stylistycznej w Polsce traktuje Krystynę Pisarkową Teresa Skubalanka (1995: 12): „Pragmatyczne aspekty analizy stylu zaznaczyły się w polskich pracach najwcześniej u K. Pisarkowej, wiążącej charakterystyki rozmów potocznych z okolicznościami towarzyszącymi rozmowie (1975; 1978)”. Przełom pragmatyczny w językoznawstwie polskim jest zasługą dwóch artykułów: *Pragmatyczny składnik kompetencji językowej* (Pisarkowa 1975a) i *Pragmatyczne spojrzenie na akt mowy* (Pisarkowa 1976). Przedmiot badań stylistyki pragmatycznej przedstawia następujący fragment pierwszego ze wspomnianych artykułów:

Struktura syntaktyczna tekstu mówionego jest po prostu nieco inna niż pisanego. Kiedy myślę o tej inności, mam na uwadze nie tylko cechy stylistyczne, czyli fakt, że zależnie od tego, z kim, o czym, w jakim celu mówi rozmówca X, przybiera on zupełnie inne pozy językowe. Kiedy X telefonuje do profesora uniwersytetu, sprawia wrażenie grzecznego i oddanego sługi. Kiedy telefonuje do dyrektora teatru o bilety na przedstawienie normalną drogą niedostępne – sprawia wrażenie grzecznego i oddanego kolegi. Jest w zupełnie inny sposób bardzo greczny w każdej z rozmów. Kiedy X rozmawia z kimś bardzo rozluźnionym, grzeczność wymaga od niego także rozluźnionej formy językowej: kilku przekleństw, wtrętów slangowych. To znów inny sposób bycia grzecznym. Nie znaczy to ani, że zależnie od sytuacji X jest mniej lub bardziej fałszywy, ani że zmienia gramatyki, ani że zaczyna od okazji do okazji mówić raz po polsku, raz po chińsku. Zmieniając style rozmowy, X ani nie jest fałszywy, ani nie zmienia gramatyki. Obstaje przy

---

⁴ Warto wspomnieć, że funkcję predykatów wartościujących mogą wręcz pełnić nazwy własne, które „nie są podobnymi do zaimków wyrażeniami wskazującymi na konkretny desygnat, lecz pełnymi opalizującymi znaczeń i konotacji semantycznych rezerwuarami naszych przekonań” (Pisarkowa 1994b).

⁵ Praktyka czernienia zębów określana nazwą *ohaguro* (お歯黒) znana była również w Japonii. Zob. blog Japoland: <https://japoland.pl/blog/dlaczego-japonki-czernily-swoje-zyby-historia-ohaguro-お歯黒/> (dostęp: 31.10.2022).

tej samej gramatyce, czyniąc użytek z możliwości realizowania zasobów pragmatycznych stylistycznej kompetencji językowej. Dotyczy to poziomu słownika, składni i fonetyki. Tylko w rozmowie z profesorem uniwersytetu używa biernika 1. poj. *tę* zam. *tą* i dba o odpowiednią realizację grup *trz*, *drz* w *trzeba*, *drzewo*. Jego kompetencja językowa zawiera pewną ilość gniazdek z rozgałęzieniami, które wybiera mniej lub bardziej świadomie pod wpływem nacisku czynnika pragmatycznego (Pisarkowa 1975a: 11).

Jeszcze w 1975 roku nie posługuje się Krystyna Pisarkowa terminem *stylistyka pragmatyczna*, używa go jednak w recenzji monografii niemieckiej germanistki Barbary Sandig o pragmatycznojęzykowej podstawie opisu stylu (Pisarkowa 1980). Istotne jest zdaniem obydwu uczonych ujrzenie w wariantach synonimicznych i parafrazach stylistycznych „właściwości językowych sposobów działania”. W analizie stylistycznopragmatycznej głównym motywem zróżnicowania stylistycznego okazuje się dawanie odbiorcy do zrozumienia różnych treści, często ukrytych. Por. odpowiedzi na pytanie: *Czy zagrasz ze mną w tenisa?* Choć wszystkie są odmowne, co innego dają do zrozumienia osobie pytającej: *Muszę pracować! – Wyglądam na atlete? – Poszukaj sobie innego!* (Pisarkowa 1980: 162). Trudność czy wręcz niemożliwość rozdzielenia kryteriów JAK od kryteriów CO przyczynia się do tego, że „Stylistyka pragmatyczna jest na tyle opisująca, na ile jest preskrypcją, a normatywna jest co najmniej na tyle, na ile takimi były zawsze retoryki”. Szansą jest dla niej odkrywanie takich obszarów „semantyki, które dla tradycyjnej retoryki nie istniały” (Pisarkowa 1980: 164).

Warto podkreślić, że Krystyna Pisarkowa (1999b) powracała do zadań językoznawstwa i powinności językoznawców. Recenzję monografii Barbary Sandig kończy następującą konkluzją: „Do starej listy usług społecznych językoznawcy ustalającego przepisy poprawnościowe przybywa więc jeszcze obowiązek uświadamiania pragmatyczno stylistycznego” (Pisarkowa 1980: 169).

Powieść o prawdzie znaku (Pisarkowa 1983) to tytuł omówienia dzieła Umberta Eco *Il nome della rosa (Imię róży)*. Przytaczając słowa epilogu: *stat rosa pristina nomine, nomina nuda tenemus* („niegdysiejsza róża stała się nazwą – zostają nam nagie imiona”), podkreśla Krystyna Pisarkowa, jak istotna jest prawda znaku, w którą Eco nigdy nie pozwala wątpić swoim bohaterom. „Znaki uważa za jedyne, co dano człowiekowi, aby się umiał znaleźć w świecie. Trudność leży w odkryciu wzajemnych relacji między znakami” (Pisarkowa 1983: 135).

Kreatywnym sposobem poszukiwania prawdy znaku mogą być odchylenia od normy i skoki semantyczne (Pisarkowa 1977). Już w artykule *Funk-*

cje i sposoby stylizacji u Sławomira Mrożka polska uczona zwraca uwagę na swoistą rolę archaizmów:

Pierwsze zetknięcie z tekstami Mrożka wywołuje wrażenie, jakoby jednym z ulubionych zabiegów stylistycznych autora była archaizacja. Jest to jednak archaizacja nie porównywalna z tym, co się pod tym terminem na ogół rozumie. Jeżeli bowiem za funkcję stylistycznoartystyczną archaizmu uznaje się uwydatnienie kolorytu epoki i spotęgowanie prawdy indywidualnego języka postaci działających, to u Mrożka archaizm działa inaczej, czasem wręcz na przekór powyższej definicji, na zasadzie negacji. Nie „potęguje prawdy”. Przeciwnie, często jest zamierzonym anachronizmem, dysonansem, deformacją użyć i znaczeń, która obnaża nieprawdę, fałsz postaci, brzydotę banału, śmieszność i martwość schematu i szablonu (Pisarkowa 1965: 164).

Poszukiwanie prawdy znaku oznacza u Mrożka wyrzekanie się prawdy martwej, ośmieszanie „piękna”, które „jest zlepkiem powszedniości zużytych i skostniałych, skojarzeń narosłych w biernym przejmowaniu tradycyjnych dziedzictw” (Pisarkowa 1965: 164).

Prawdy znaku szuka sama Krystyna Pisarkowa, wnikliwie analizując nieprzetłumaczalne konteksty (Pisarkowa 1998a: 8). Jej dociekania językoznawcze, stylistyczne i przekładoznawcze są wzorcem postępowania jako lekcja interpretacji, opartej na przekonaniu, że „właśnie intencja jest sednem każdego aktu komunikacji, ją więc należy i wystarczy odkryć” (Pisarkowa 1986a: 34). Trudność jednak polega na tym, że intencja „jest zawsze obecna, ale jest zwykle ukryta, czy to w wybranym kodzie, czy to w podświadomości nadawcy, która jest czymś równie realnym jak świadomość” (Pisarkowa 1994a: 49).

Dla stylistyki istotne są również badania Krystyny Pisarkowej nad zaklęciami magicznymi, które zebrał i zapisał Bronisław Malinowski, twórca etnograficznej teorii języka i autor terminu *etnolingwistyka*. Polska uczona podkreśla, że tekstu magicznego, a także wielu tekstów liturgicznych, „nie wolno poddawać samowolnym zmianom w stosunku do wzoru pierwotnego pod groźbą nieskuteczności” (Pisarkowa 1998c: 155). Warto podkreślić, że u podłoża owej restrykcji leży według Krystyny Pisarkowej lęk przed „jakąś” interpretacją dokonaną przez „kogoś” niepowołanego. „A będzie nim także ten, kto nierzetelnością (niedostatek *sincerity*) profanuje akt magii, jeśliby go realizował cynicznie bez wiary w magiczną skuteczność” (Pisarkowa 1998c: 155).

Co nowego wniosła Krystyna Pisarkowa do badań stylistycznych w Polsce? Myślę, że na tle coraz bardziej nużącej monotonii ówczesnego imma-

nentnego strukturalizmu odświeżająca stała się stylistyka pragmatyczna, która wyrosła na gruncie psychologii Carla Gustava Junga, etnograficznej teorii języka Bronisława Malinowskiego, teorii aktów mowy Johna Austina oraz stylistyki Barbary Sandig. Dzięki wnikliwej analizie wspomnianych koncepcji i własnych przemyśleń Krystyna Pisarkowa zaproponowała i wcieliła w życie nowe spojrzenie na dwa podstawowe pojęcia, jakimi są *styl* i *stylizacja* (Dubisz 1996). Nie można ich zbadać, pomijając rolę intencji, podświadomości i kontekstu (językowego, sytuacyjnego i kulturowego). Spośród owych pojęć u niektórych badaczy budzi jeszcze niepokój pojęcie podświadomości. Jest ono jednak nieodzowne, gdyż wiele intencji jest nieuświadomionych. Wychodzą one jednak na jaw dzięki np. przejęzyczeniom i poślizgom znaczeniowym (Pisarkowa 1977, 1978). Twórczość naukowa Krystyny Pisarkowej wymaga wielokrotnej lektury, konkretyzacji (ale w Ingardenowskim⁶, a nie potocznym, rozumieniu tego słowa). Styl uczonej z charyzmą (Gajda 2020) jest właściwie nie do podrobienia, a Krystynę Pisarkową uznaje się właśnie za profesor z charyzmą (Szczerbowski 2021).

W czasach fascynacji teoriami i teoretyzowaniem metoda badawcza studium przypadku (ang. *case study*), którą często stosuje polska uczona światowego formatu, może wydawać się kontrowersyjna, gdyż jako analiza wyjątków od reguły pozornie spowalnia rozwój teorii. W istocie jednak dzięki wnikliwym pracom Profesor Krystyny Pisarkowej wiedza teoretyczna z językoznawstwa, stylistyki i przekładoznawstwa staje się głębsza, bogatsza i lepiej rozumiana.

Literatura

- Dubisz S., 1996, O stylizacji językowej, „*Język Artystyczny*”, 10, s. 11–23.
Gajda S., 2020, Styl charyzmatyczny, „*Stylistyka*”, XXIX, s. 9–23, <http://dx.doi.org/10.25167/Stylistyka29.2020.1> (dostęp: 07.11.2022).
Gajda S., 2021, Najnowsze dzieje stylistyki polskiej. – *Język „okrągły jak pomarańcza”... Pamięci Profesor Krystyny Pisarkowej w 90. rocznicę Jej urodzin*, red. T. Szczerbowski, Kraków: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, s. 137–145.

---

⁶ Konkretyzacja dzieła w rozumieniu Romana Ingardena (1988) polega na wypełnianiu miejsc nieodokreślenia, które są nieuniknione. Wydaje się jednak, że owe miejsca można traktować jako przejawy strategii autorskiej, sygnały intencji świadomej i/lub nieuświadomionej.

- Ingarden R., 1988, *O dziele literackim. Badania z pogranicza ontologii, teorii języka i filozofii literatury*, Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Kałkowska A., 2010, Wspominając Profesor Krystynę Pisarkową (30.01.1932–27.02.2010), „*Stylistyka*”, XIX, s. 411–418, <https://czasopisma.uni.opole.pl/index.php/s/article/view/3584/3061> (dostęp: 31.10.2022).
- Klemensiewicz Z., 1946, Jak charakteryzować język osobniczy?, „*Zagadnienia Literackie*”, 1, s. 43–53.
- Malinowski B., 1929, *The Sexual Life of Savages in North Melanesia: An Ethnographic Account of Courtship, Marriage, and a Family Life among the Natives of the Trobriand Islands*, British New Guinea. London: George Routledge & Sons.
- Nowotna M., 2021, Beethoven, Malinowski i wyliczanki polskie, czyli o języku naukowym Krystyny Pisarkowej. – *Język „okrągły jak pomarańcza”... Pamięci Profesor Krystyny Pisarkowej w 90. rocznicę Jej urodzin*, red. T. Szczerbowski, Kraków: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, s. 253–259.
- Pisarek W., 2010, Krystyna Pisarkowa. Dzieło Jej życia, „*Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego*”, LXVI, s. 5–22.
- Pisarkowa K., 1965, Funkcje i sposoby stylizacji językowej u Sławomira Mrożka, „*Język Polski*”, t. XLV, s. 164–178.
- Pisarkowa K., 1966, Rewolucja w składni czy maniera interpunkcji?, „*Język Polski*”, XLVI, s. 270–280.
- Pisarkowa K., 1969, Stylizacja językowa w prozie Jana Stoberskiego, „*Język Polski*”, XLIX, s. 350–361.
- Pisarkowa K., 1970, Pierozki leniwe dla dowcipnych, czyli heca hecą, „*Przekrój*”, nr specjalny 51.
- Pisarkowa K., 1971, Jak i z czego śmieją się studenci: FAMA 71 (konkurs kabaretów), „*Przekrój*”, 1374.
- Pisarkowa K., 1972, Zenon Klemensiewicz (1891–1969): materiały i szkice do portretu, „*Pamiętnik Literacki*”, 63/3, s. 183–206.
- Pisarkowa K., 1975a, Pragmatyczny składnik kompetencji językowej, „*Polonica*”, I, s. 7–18.
- Pisarkowa K., 1975b, *Składnia rozmowy telefonicznej*, Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- Pisarkowa K., 1975c, *Wyliczanki polskie*, Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- Pisarkowa K., 1976, Pragmatyczne spojrzenie na akt mowy, „*Polonica*”, II, s. 265–279.
- Pisarkowa K., 1977, Odchylenie a kreatywność w języku potocznym, „*Polonica*”, III, s. 141–179.

- Pisarkowa K., 1978, Odchylenie twórcze w języku potocznym. – *Tekst – język – poetyka*, red. M. R. Mayenowa, Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, s. 163–172.
- Pisarkowa K., 1979, Jak się tytułujemy i zwracamy do drugich, „*Język Polski*”, LIX, s. 5–17.
- Pisarkowa K., 1980, [rec.] Barbara Sandig: *Stilistik – Sprachpragmatische Grundlegung der Stilbeschreibung*. (Walter de Gruyter Studienbuch). Berlin–New York 1978, s. 201, „*Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego*”, XXXVII, s. 161–169.
- Pisarkowa K., 1981, [rec.] W. Holly, Imagearbeit in Gesprächen. Zur linguistischen Beschreibung des Beziehungsapekts, Reihe Germanistische Linguistik 18, „*Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego*”, XXXVIII, s. 159–163.
- Pisarkowa K., 1983, Powieść o prawdzie znaku, „*Zeszyty Prasoznawcze*”, 3, s. 132–135.
- Pisarkowa K., 1986a, O komunikatywnej funkcji przemilczenia, „*Zeszyty Prasoznawcze*”, 1, s. 25–34.
- Pisarkowa K., 1986b, O płynności granicy między strukturą składniową i stylistyczną, „*Prace Filologiczne*”, XXXIII (poświęcone pamięci prof. dr H. Kurkowskiej), s. 337–344.
- Pisarkowa K., 1987, O komunikatywnej wartości uszkodzenia reguły, „*Prilozi Makedonska Akademija na Naukite i Umetnostite. Oddelene za lingwistika i literaturna nauka*”, XII, s. 33–40.
- Pisarkowa K., 1990a, Jeszcze Polska nie zginęła. Język i recepcja, „*Język Polski*”, LXX, s. 9–18.
- Pisarkowa K., 1990b, O kodach współczesnej liryki krajowej: szkic, „*Revue des Études Slaves*”, LXII, 1–2, s. 333–349.
- Pisarkowa K., 1991, O jajcach w „Manifeście” Barańczaka, „*Teksty Drugie*”, 3, s. 146–148.
- Pisarkowa K., 1992a, *Die Codes der polnischen Lyrik der achtziger Jahre*, Kraków: Instytut Języka Polskiego PAN.
- Pisarkowa K., 1992b, Język „okrągły jak pomarańcza”, „*Tygodnik Powszechny*”, XLVI, 12, s. 7.
- Pisarkowa K., 1994a, *Język według Junga. O czytaniu intencji*, Kraków: Wydawnictwo Oddziału PAN.
- Pisarkowa K., 1994b, O pułapce „Miłości”, jabłku i śmierci, „*Literatura na Świecie*”, 10, s. 342–347.
- Pisarkowa K., 1994c, *Z pragmatycznej stylistyki, semantyki i historii języka. Wybór zagadnień*, Kraków: Instytut Języka Polskiego PAN.
- Pisarkowa K., 1995a, Funkcje i sposoby stylizacji językowej Mrożka po trzydziestu latach. – *Studia z Językoznawstwa Słowiańskiego. Prace Instytutu Filologii Słowiańskiej*

- wiańskiej *UJ*, nr 14, red. F. Sławski i H. Mieczkowska, Kraków: Uniwersytet Jagielloński, s. 135–142.
- Pisarkowa K., 1995b, O stylu, „*Stylistyka*”, IV, s. 283–287, <https://czasopisma.uni.opole.pl/index.php/s/article/view/4270/3644> (dostęp: 31.10.2022).
- Pisarkowa K., 1997a, Nic dwa razy – czyli piosenka z morałem, „*Język Polski*”, LXXVII, s. 1–5.
- Pisarkowa K., 1997b, „Erotyk” Zbigniewa Herberta w przekładzie. Streszczenie referatu z 13 VI 1997, „*Sprawozdania z Czynności i Posiedzeń PAU*”, LXI, s. 17–22.
- Pisarkowa K., 1998a, *Pragmatyka przekładu. Przypadki poetyckie*, Kraków: Instytut Języka Polskiego PAN.
- Pisarkowa K., 1998b, Barbarzyńcy w ogrodach koralowych. Przyczynek do interdyscyplinarności, „*Ruch Literacki*”, XXXIX, 6 (231), s. 813–818.
- Pisarkowa K., 1998c, Zakłęcie magiczne a korespondencja tekstu z faktem. – *Tekst, analizy i interpretacje*, red. J. Bartmiński, B. Boniecka, Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, s. 151–167.
- Pisarkowa K., 1999a, To jest ów owoc – „Brewiarz” Zbigniewa Herberta, „*Język Polski*”, LXXIX, s. 1–14.
- Pisarkowa K., 1999b, On the Reception of Bronisław Malinowski’s Work and the Obligations of a Linguist, „*Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego*”, LV, s. 39–51.
- Pisarkowa K. (red.), 2000, *Językoznawstwo Bronisława Malinowskiego*, Kraków: Universitas.
- Pisarkowa K., 2002, *Tajemnica bliskości* [Wiersz Szymborskiej *Jestem za blisko* i jego przekład], „*Slavistički studii*”, 10, s. 367–373.
- Pisarkowa K., 2003a, „Wszelki wypadek” – między wersami Wisławy Szymborskiej, „*Przekładaniec*”, 10, s. 125–130.
- Pisarkowa K., 2003b, [rec.] Georg Steiner, Po wieży Babel. Problemy języka i przekładu, przekł. Ola i Wojciech Kubińscy, Kraków: Universitas, 2000, ss. 689, „*Stylistyka*”, XII, s. 401–433, <https://czasopisma.uni.opole.pl/index.php/s/article/view/3749/3201> (dostęp: 31.10.2022).
- Pisarkowa K., 2004, Eurydyka Czesława Miłosza. – *Piękno materialne. Piękno duchowe. Materiały z konferencji 19–21 maja 2003 r.*, red. A. Tomecka-Mirek, Łódź: Archidiecezjalne Wydawnictwa Łódzkie, s. 523–537.
- Pisarkowa K., 2005, Gramatyka Jana Pawła II, „*Język Polski*”, LXXXV, 2, s. 82.
- Pisarkowa K., 2012, *Rachunek sumienia jako zadanie tłumacza*, Kraków: Wydawnictwo PETRUS.
- Skubalanka T., 1995, O definicjach stylu, „*Stylistyka*”, IV, s. 7–23, <https://czasopisma.uni.opole.pl/index.php/s/article/download/4211/3599/10980> (dostęp: 31.10.2022).

- Szczerbowski T., 2002, Różne sposoby rozumienia stylu a szansa integracji, „*Stil*”, 1, s. 55–65, <https://www.rastko.rs/cms/files/books/49c19111717a4.pdf> (dostęp: 31.10.2022).
- Szczerbowski T., 2021, Krystyna Pisarkowa – profesor z charyzmą. – *Język „okrągły jak pomarańcza”... Pamięci Profesor Krystyny Pisarkowej w 90. rocznicę Jej urodzin*, red. T. Szczerbowski, Kraków: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, s. 15–29.
- Urbańczyk S., 1994, Profesor Krystyna Pisarkowa w roli jubilata. – K. Pisarkowa, 1994c, *Z pragmatycznej stylistyki, semantyki i historii języka*, Kraków: Instytut Języka Polskiego PAN, s. 5–8.
- USJP – Dubisz S. (red.), *Uniwersalny słownik języka polskiego. Wersja 2.0*, Warszawa 2006.

Style and language stylisation according to Krystyna Pisarkowa

Krystyna Pisarkowa expressed her academic interest in stylistics directly or indirectly in the titles of her numerous publications. Her merit is drawing attention to the treatment of the word style in colloquial language as an evaluating predicate (for example, in great/grand/fine, etc. style). In turn, she called Umberto Eco's book, "The Name of the Rose", a novel about the truth of signs. Krystyna Pisarkowa considered deviations from language norms and semantic shifts to be a creative way of searching for truth in signs themselves. Archaisation in Sławomir Mrożek's work is – in her opinion – “a deliberate anachronism, a dissonance, a deformation of uses and meanings, which exposes untruth, the falsity of characters, the ugliness of banality, the ridiculousness and deadness of a pattern and template.” In her publications, she emphasised that “intention is the core of every act of communication, hence it should be discovered and that suffices.” Krystyna Pisarkowa's research combines pragmatics with style. Her works are an invaluable lesson in style and interpretation.

Keywords: *style, stylisation, the truth in signs, evaluative predicates, pragmatic stylistics*

